

Informateur mr. S. van Haersma Buma
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 19 november 2025

Onderwerp: versterking van de onafhankelijke journalistiek in Nederland

Geachte heer Buma,

In tijden van desinformatie en een dalend vertrouwen in democratische instituties is onafhankelijke kwaliteitsjournalistiek van bijzonder groot belang. NDP Nieuwsmedia is de brancheorganisatie voor nieuwsbedrijven en vertegenwoordigt de veertig landelijke en regionale nieuwsmedia van haar leden: van Trouw tot BNR Nieuwsradio en van de Leeuwarder Courant tot NU.nl. Meer dan zeven op de tien journalisten in Nederland werken bij private nieuwsmedia. De private nieuwstitels vormen een onmisbare pijler van onze democratie.

De Nederlandse nieuwsvoorziening staat onder druk door dominante techplatforms

Internationale techplatforms zijn een bedreiging voor de vitaliteit van de Nederlandse onafhankelijke nieuwsmedia. Deze techbedrijven bepalen via hun platforms welke nieuwsberichten zichtbaar zijn, waarbij journalistieke afwegingen vaak door algoritmes worden overschaduwd. Nadat grote techplatforms zich al het leeuwendeel van de advertentiemarkt hebben toegeëigend, begeven zij zich door de ontwikkeling van artificiële intelligentie (AI) nu ook in de nieuwsvoorziening zelf door (vaak incorrecte) informatie over nieuwsgebeurtenissen te genereren. Daarbij maken ze aantoonbaar gebruik van Nederlandse nieuwsartikelen, zonder toestemming of vergoeding.

Wij roepen het nieuwe kabinet dringend op beleid te ontwikkelen dat ervoor zorgt dat een eerlijk speelveld wordt gegarandeerd met als doel de vrije pers te beschermen. De formerende partijen vragen wij daarom de onderstaande maatregelen te treffen.

1. Mediabeleid is óók techbeleid; reguleer de internationale techplatforms om de nieuwsvoorziening te beschermen

Artificiële intelligentie biedt veel kansen, ook voor de journalistiek. Op dit moment begeven de grote techplatforms zich met AI echter in sneltreinvaart op de markt voor informatie- en nieuwsvoorziening. Techbedrijven domineren nu al de online distributie van informatie. Dat belemmert en verschaalt de toegang tot het Nederlandse journalistieke aanbod, wat de democratische functies van media onder druk zet. Door de razendsnelle ontwikkeling van AI bepalen techplatforms nu niet langer alleen de online distributie van nieuws, maar produceren zij met generatieve AI ook zelf steeds meer content voor het Nederlandse publiek. Dat doen zij door op grootschalige wijze illegaal nieuwscontent van ook Nederlandse redacties te kopiëren en die te gebruiken voor hun AI-modellen en AI-toepassingen. Dit is een nieuw gevaar voor het verdienvermogen en de toekomstbestendigheid van Nederlandse nieuwsmedia.

NDP Nieuwsmedia roept daarom op tot de volgende concrete maatregelen:

- 1) **Laat het nieuwe kabinet een beleidsvisie opstellen voor de versterking van de onafhankelijke journalistiek, voor zowel publieke als private nieuwsmedia. Doe daarbij voorstellen om de dominantie van internationale techplatforms te reguleren. Deze moeten ook in Brussel met kracht worden uitgedragen.**
- 2) **Versterk de toegankelijkheid en zichtbaarheid van betrouwbaar nieuws, die afkomstig is van zowel publieke als private nieuwsmedia, in de online omgeving. Ontwikkel hiervoor prominentiebeleid voor publieke én private nieuwsmedia, zodat toegang van het publiek tot kwaliteitsjournalistiek wordt gegarandeerd.**
- 3) **Techplatforms die gebruikmaken van journalistieke content van Nederlandse nieuwsmedia moeten daarvoor een eerlijke vergoeding betalen. Er moet een wettelijke verplichting komen die waarborgt dat data voor AI alleen met toestemming en passende vergoeding mag worden gebruikt. Ook moeten techplatforms verplicht worden om inzicht te geven in het gebruik van nieuwsartikelen voor AI en rechthebbenden moeten hun nieuwsartikelen via een effectieve opt-out kunnen uitsluiten van gebruik door techbedrijven.**

2. Versterk de weerbaarheid van nieuwsmedia om de journalistieke pluriformiteit te waarborgen

Nederlanders lezen, kijken en luisteren nieuws steeds vaker op de online platforms van techbedrijven, waar de toegang tot nieuws veelal gratis is. Dit heeft tot gevolg dat veel Nederlanders het niet vanzelfsprekend vinden om te betalen voor journalistieke producten. Techplatforms verdienen echter wél aan de gebruikers die op hun platforms journalistieke content raadplegen. Wegvloeiende inkomsten uit advertenties en abonnementen zijn het gevolg. Door deze dominantie van techpartijen zet het verdienvermogen van Nederlandse nieuwsorganisaties onder druk.

De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR) schrijft in zijn belangrijke adviesrapport 'Aandacht voor media' dat door deze dominante positie van techplatforms het 'noodzakelijk is dat mediabedrijven ofwel gaan samenwerken ofwel gaan opschalen'. Door schaalvoordelen en financiële slagkracht kunnen nieuwsmedia volgens de WRR meer investeren in redacties. Dat heeft in het verleden vooral regionale nieuwstitels verzekerd van hun voortbestaan, waar ze eigenstandig niet hadden kunnen overleven. Sinds dit jaar is ook de Europese Mediavrijheidsverordening (EMFA) van kracht. Dit biedt nieuwe waarborgen vóór pluriformiteit en tégen onwenselijke marktconcentratie.

Voor het behoud van een pluriform medialandschap is het noodzakelijk dat nieuwsorganisaties economisch weerbaar zijn tegen vaak oneerlijke concurrentie van internationale techplatforms. Het is cruciaal dat nieuwsmedia economisch vitaal blijven en kunnen innoveren. Zonder onafhankelijk en betrouwbaar nieuws staat de democratie onder druk. De inspanningen van de Europese Commissie om de nieuwsmedia te versterken als onderdeel van het Europees schild

voor de democratie (EUDS) en het Media Resilience Program zijn daarbij van groot belang. Zonder een duurzaam economisch klimaat voor nieuwsmedia zal het informatielandschap verschromelen, waardoor het kwetsbaar wordt voor desinformatie en buitenlandse inmenging.

NDP Nieuwsmedia roept daarom op tot de volgende concrete maatregelen:

- 4) Voor het behoud van een pluriform medialandschap is het noodzakelijk dat nieuwsorganisaties economisch weerbaar zijn. Het kabinet moet economische marktomstandigheden creëren waarin nieuwsorganisaties kunnen groeien en kwaliteitsjournalistiek het publiek blijft bereiken.**
- 5) Daarvoor is ook een reclameluwe publieke omroep noodzakelijk. Advertentie-inkomsten zijn van essentieel belang voor economisch vitale nieuwsorganisaties. Uit onderzoek van de minister van OCW blijkt dat een reclameverruiming bij de NPO leidt tot een aanzienlijke daling van inkomsten bij nieuwsbedrijven. Dit leidt uiteindelijk tot bezuinigingen op redacties en afname van de Nederlandse journalistieke pluriformiteit.**
- 6) Behoud het verlaagd btw-tarief voor nieuwsmedia. Als het btw-stelsel wordt aangepast, dienen journalistieke producten naar 0% btw te gaan, zoals in meerdere EU-lidstaten al het geval is. Het btw-tarief is van grote invloed op abonnementsprijzen en daarmee op de betaalbaarheid van kwaliteitsjournalistiek. Het btw-tarief is van overheidswege het belangrijkste instrument om redacties van private onafhankelijke nieuwsmedia in stand te houden.**
- 7) Implementeer de Europese Mediavrijheidsverordening (EMFA) in nationale wetgeving met een rol voor het Commissariaat voor de Media en de Autoriteit Consument en Markt als toezichthouders. De EMFA schrijft een pluriformiteitstoets voor bij de beoordeling van overnames en fusies in de mediasector. Deze nieuwe verplichting en significante uitbreiding van het toezicht waarborgt de pluriformiteit in de Nederlandse journalistiek.**

Indien gewenst zijn wij vanzelfsprekend graag tot een nadere toelichting bereid.

Rest ons u veel wijsheid en succes toe te wensen in uw rol als informateur.

Met vriendelijke groet,

Rien van Beemen
voorzitter

Herman Wolswinkel
directeur